

До
Председателя на Научното жури
Проф. д-р Емил Панушев
За конкурса за академична длъжност „Доцент“
за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър“ - Варна

РЕЦЕНЗИЯ

на научните трудове и учебната дейност на д-р Антон Христов Свраков -
участник в конкурс за придобиване на академичното звание
“доцент” по професионалното направление 3.8. Икономика (Счетоводна
отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност)
към Варненски свободен университет “Черноризец Храбър”, Варна
обявен в ДВ бр. 103 от 23.12.2011 г. за нуждите на ВСУ „Черноризец Храбър”

Рецензент: доц. д-р Фаня Аспарухова Филипова, Икономически университет –
гр. Варна, катедра, “Счетоводна отчетност”, професионалното направление
3.8. Икономика, специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност”

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен от ВСУ „Черноризец Храбър” (ДВ, бр.103 от 23.12.2011 г.) и на интернет-страницата на университета за нуждите на катедра „Международна икономика и политика“ при факултет „Международна икономика и администрация”. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Инструкция №6 към Наредба №3 за академичния състав на ВСУ „Черноризец Храбър”. Процедурата по конкурса е коректно спазена.

Във връзка с рецензирането на научните трудове на д-р Антон Х. Свраков като единствен участник в конкурса за придобиване на званието “доцент” по горепосочената специалност, преди да изразя мнението си относно неговата научно-изследователска, преподавателска и практическа дейност, *обръщам внимание на следния съществен факт:* д-р Антон Свраков е получил научното звание “доцент” по научната специалност “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност” *през 2004 г.* по конкурс, обявен за нуждите на Варненския свободен университет “Черноризец Храбър” /ДВ, бр. 106/12.11.2002 г./ *В този конкурс той участва с 65 публикации, с общ обем от 1 325 с. м. страници.* Тъй като компетентното научно жури в лицето на проф. д-р ик. н. Михаил Динев Петров, проф. д-р Стоян Дурин, проф. Коста Пергелов,

проф. д-р на ик. н. Марин Димитров Димитров са изразили положително становище по тези публикации, както и по цялостната му научно-преподавателска дейност до този момент, моята рецензия основно анализира и оценява качествата на публикационната и преподавателската дейност на кандидата за периода 2004 – 2011 г.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс е подал документи единствен кандидат – д-р Антон Христов Свраков от катедра „Международна икономика и политика“ при ВСУ „Черноризец Храбър“ – гр. Варна. Кандидатът за доцент д-р А. Свраков представя следните трудове за резензиране след първоначалното му присъждане на научното звание доцент през 2004 г. /т.е за периода 2004 – 2011 г./:

I. Монографични трудове и участия в книги

1. Участие в колективни монографии /книги/- 11 издания 2 броя

II. Студии 2 броя

III. Учебници, учебни пособия, разработки и участие в проекти

Учебни помагала 5 броя

Научно-приложни разработки 4 броя

IV. Научни статии 41 броя

V. Научни доклади 4 броя

Общо 58 броя

Обемът на публикациите в страници общо е 2432 стр., в т.ч.:

1. Научни трудове общо: 2109 стр.

(в т.ч. участие в 2 колективни монографии /книги/ с 11 издания – по 260 стр. ежегодно - общо 1490 м.с.; 2 самостоятелни студии – 48 м.с.; 41 статии – 527 м.с.; 4 научни доклади – 44 м.с.)

2. Учебни помагала общо: 323 стр. (5 броя - около 323 м.с.)

2. Данни за кандидата

Д-р Антон Свраков е завършил Икономически университет –Варна /тогава ВИНС “Д. Благоев”/, специалност “Счетоводна отчетност” през 1980 г. и до момента /повече от 30 г./ се занимава с преподавателска и практическа дейност в областта на счетоводството и независимия финансов одит. Преподавал е в ИУ – Варна в периода 1981-1994 г., и във ВСУ “Ч. Храбър” от 2004 г. до момента. Повече от 20 г. е практикуващ одитор, като е работил 7 години в една от 4-те най-

големи одиторски компании – “Делойт и Туш България” ЕООД. Бил е в ръководството на водещи професионални организации като ИДЕС, както и в съвета на директорите на реално функциониращи стопански предприятия. Член е на редакционния съвет на две утвърдени икономически издания /сп. Счетоводна политика и сп. Финанси и право/. Активен участник в превода и адаптирането на Международните счетоводни стандарти, Международните одиторски стандарти, Етичния кодекс на професионалните счетоводители, както и в редица международни счетоводни форуми – конгреси и конференции. Водещ лектор е на множество семинари за подготовка на дипломирани експерт-счетоводители и други ръководни специалисти от практиката.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

От представените 58 труда се **приемат за рецензиране:**

<i>1. Научни трудове (монографии, студии, статии, доклади/ 49 броя</i>	
<i>2. Учебни помагала</i>	<i>5 броя</i>
<i>3. Научно-приложни разработки</i>	<i>0 броя,</i>
<i>тъй като не са представени</i>	

Общо 54 броя

Съдържанието на представените материали за участие в конкурса отговарят изцяло на професионалното направление, както и на разбирането за академични публикации, и те са свързани предимно с дисциплините “Основи на счетоводството”; “История на счетоводството”; “Финансови отчети”; “Независим финансов одит”; “Професионална етика”; “Оценка и анализ на финансови отчети”; “Глобализация и съвременни счетоводни школи”; “Инвестиции, бизнес-комбинации и консолидиране на финансовите отчети”. Обемът на представените публикации е значителен /54 броя, и ако към тях се добавят още 65 публикации от предходния конкурс за доцент през 2004 г., **кандидатът притежава повече от 110 публикации, с които кандидатства за академичното звание “доцент”**/. С подобен обем /както и анализирани от съдържателна гледна точка/, представените публикации многократно надхвърлят изискванията на ЗРАСРБ и ППЗРАСРБ за придобиване на подобно академично звание.

Основните научни направления, в които работи кандидатът за доцент д-р А. Свраков могат да се обобщят по следния начин:

- 1. Въпроси на счетоводната теория в условията на свободна пазарна икономика. /вж. публикации №3.16, 3.17, 3.31, 5.1, 5.5 от приложения от кандидата списък/**

2. Изследване еволюцията и историческото развитие на счетоводството; представяне и изясняване на различните национални счетоводни школи и законодателни системи, както и сравнителен анализ между тях. Изследване на историята на счетоводната теория и законодателство в България от края на XIX век до наши дни, както и критичен анализ на всички промени, настъпили след 1991 г. и формулиране на редица предложения, част от които са станали факт след многобройните промени на законодателната и регулаторната рамка. /вж. публикации № 2.2, 3.3, 3.4, 3.12, 3.14, 3.15, 3.23, 3.40, 4.3, 5.3/

3. Анализ на глобализационните процеси, които протичат в счетоводството в световен мащаб, въз основа на който авторът формулира своите очаквания за настоящо и бъдещо му развитие. /вж. публикации № 3.6, 3.25, 3.41, 4.1, 4.2, 4.4, 5.1/

4. Дискутиране и изясняване философията на МСС/МСФО и причините за различието им от традиционното разбиране за счетоводството у нас. Извършване на сравнителен анализ на МСФО и прилаганите у нас Национални счетоводни стандарти /НСФОМСП/. /вж. публикации № 3.8, 3.13, 5.1/

5. Изчерпателен коментар на Закона за счетоводството и на значимите промени, които настъпват в двете му издания, съответно от 1991 г. и от 2002 г., както и на Закона за независимия финансов одит и на значимите промени, които са внасяни в него. /вж. публикации № 3.1, 3.2, 3.5, 3.19, 3.20, 3.29, 3.30, 3.36/

6. Представяне на Международните одиторски стандарти. Подробно са разгледани тяхната структура, вътрешна връзка и подход за прилагането им в нашата страна, като са направени и практико-приложни коментари на по-голямата част от тях. /вж. публикации № 2.1, 3.4, 3.9, 3.10, 3.11, 3.21, 3.22, 3.24, 3.26, 3.27, 3.28, 3.32, 3.33, 5.2/

7. Практико-приложна разработка на годишното счетоводно приключване и изготвянето на годишните финансови отчети по реда на МСФО; практико-приложни коментари на някои от Националните счетоводни стандарти за финансови отчети; практическите аспекти на връзката между годишното счетоводно и данъчно приключване и начина на представянето им в годишните финансови отчети и данъчните декларации; връзка между търговско-правните, счетоводно-правните и данъчно-правните изисквания за годишното представяне на резултатите и годишните финансови отчети. /вж. публикации № 1.1, 1.2, 3.3, 3.18, 3.35/

8. Практико-приложни коментари по отношения на бизнес-комбинациите и правните реструктурирания на търговските дружества. /вж. публикации № 3.38, 3.39, 5.4/

Така представените научни направления показват, че д-р А. Свраков целенасочено и последователно работи по изключително актуални и важни за българската теория и практика

проблеми, като задълбочено представя съществуващия до момента световен опит, акцентирайки върху спецификата на българската среда в областта на счетоводството и одита.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

Д-р А. Свраков има преподавателски стаж около 30 години (1981-2012 г.). От 1981 до 1994 г. в Икономически университет – гр. Варна е водил лекционни курсове и упражнения по основи на счетоводството, история на счетоводството, счетоводство на туристическите предприятия, икономически анализ; през периода 1994 -2004 г. е лектор в десетки семинари и квалификационни курсове по одит и счетоводство за регистрирани одитори, дипломирани експерт-счетоводители, главни счетоводители и други ръководни специалисти от практиката, а от 2004 г. до настоящем във ВСУ “Ч.Храбър” - гр. Варна води лекционни курсове в бакалавърската и магистърската степени на образование по редица дисциплини като: “Основи на счетоводството”; “История на счетоводството”; “Финансови отчети”; “Независим финансов одит”; “Професионална етика”; “Оценка и анализ на финансови отчети”; “Глобализация и съвременни счетоводни школи”; “Инвестиции, бизнес-комбинации и консолидиране на финансовите отчети”. Той има голяма натовареност, която покрива изисквания норматив. Специалностите, в които той преподава посочените дисциплини, са “Финанси и счетоводство”, “МИО”, “Международен маркетинг”, „Счетоводство и контрол“ /за студенти магистри/.

В качеството си на преподавател д-р А. Свраков показва отлични теоретични познания и безспорен практически опит по проблематиката, включена в преподаваните дисциплини. В учебната си дейност той прилага най-съвременните методи и достижения на световната наука и обучение в областта на счетоводството, анализа и независимия финансов одит. За това му помага и свободното владение на три чужди езика – английски, немски и руски. С това той допринася за формирането на солиден професионален подход и начин на мислене сред студентите по проблемите на глобалната финансова отчетност, одита и използването на финансово-счетоводната информация. Той е автор на 6 ръководства /едно от които в съавторство/, покриващи основното съдържание на водещи дисциплини в специалността „Финанси и счетоводство“ във ВСУ “Ч.Храбър”.

Представените за рецензиране 5 учебни помагала по своето съдържание имат характер на монографични изследвания. В тях систематично, ясно, разбираемо и в същото време – по оригинален начин, авторът изяснява най-съществени страни и проблеми на счетоводната теория и история; на финансовото счетоводство и свързаните с него публични финансови отчети; на

независимия финансов одит и професионална етика, както и сложните отчетни проблеми при инвестициите, консолидациите и бизнескомбинациите. Тези учебни помагала освен теория, дискусия и анализ на спорни в нормативната уредба и в научната литература концепции и понятия, съдържат и редица примери, тестове и казуси, които ги превръщат в едно ценно учебно помагало с комплексни функции – учебник, сборник и ръководство.

Освен пред студентската аудитория, д-р Антон Свраков е утвърден лектор на семинари за подготовка на дипломирани експерт-счетоводители, главни счетоводители, данъчни, банкови специалисти, мениджъри и др. Безспорният му авторитет сред специалистите от практиката е доказателство за отлични качества на лектор, а също и за доказан професионализъм, в т.ч. за трайно и последователно следван професионален морал.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Научните и научно-приложни приноси на кандидата могат да се обобщат така:

1. По отношение на историята и теорията на счетоводството и развитието на счетоводното законодателство:

1.1. Авторът е извършил цялостен преглед на развитието на счетоводството от възникването до началото на ХХІ век като са изказани редица хипотези, свързани със създаването на различните школи и направления. От исторически аспект се изясняват прогресът и съвременните тенденции в развитието на счетоводството. Формулирани са научно-обосновани хипотези за утвърждаването и развитието на традициите и националните счетоводни школи през ХІХ и ХХ век. /вж. публикации № 3.7, 5.3 от приложения списък от кандидата/

1.2. Направена е научна периодизация на счетоводството в световен и в национален мащаб и на тази база са формулирани характерните черти на всеки етап от развитието му. /вж. публикации № 2.2, 5.5/

1.3. Изследвано е цялостното законодателно и практическо развитие на счетоводството в България от края на ХІХ век до наши дни, като са изведени проблемите и противоречията. /вж. публикации № 2.2, 3.13, 3.15, 3.29, 3.30/

1.4. Критично е разгледано съвременното състояние на счетоводството в света и са изградени някои хипотези за бъдещето му развитие под влияние на глобализацията и въвеждането на Международните стандарти за финансови отчети. Развита е концепцията за очакваната конвергенция и пълно отпадане на така наречения счетоводен национализъм. /вж. публикации № 2.2, 3.12, 3.16, 3.17, 3.25, 3.41, 4.1, 4.2, 4.4, 5.2/

1.5. Аргументирано е схващането за самостоятелно съществуване на счетоводното право като частен раздел на търговското право. /вж. публикации № 3.14, 3.23, 4.3/

2. По отношение на историята, законодателното регламентиране и професионалното развитие на независимия финансов одит

2.1. Исторически е изследвано развитието на независимия финансов одит в България. Изяснени са характерните му черти и особености, направен е паралел със състоянието му в другите страни и на тази основа са изказани някои хипотези за бъдещото му развитие. Представен е опитът на Германия в областта на одита, системата за обучение, основните принципи и изискванията към професията на одитора и професионалните организации в Германия. /вж. публикации № 2.1, 5.2/

2.2. Направен е практико-приложен коментар на по-голямата част от Международните одиторски стандарти, които се прилагат в България от 2003 г. /вж. публикации № 2.1, 3.4, 3.9, 3.10, 3.11, 3.21, 3.22, 3.24, 3.26, 3.27, 3.28, 3.32, 3.33, 5.2/

6. Оценка на личния принос на кандидата

На база направения преглед и оценка на представените за рецензиране трудове, считам, че е налице безспорния личния принос на кандидата в съответните публикации, като формулираните изводи и резултати, са негова лична заслуга.

7. Бележки и препоръки

Имайки предвид значимия практически опит на д-р А. Свраков като одитор и консултант, считам, че от голяма полза както за обучаващите се, така и за специалистите от практиката би било да представи в едно по-крупно изследване ***на база реални данни***, основните проблеми и обекти на пропуски и грешки в публичните отчети на българските предприятия, както и одиторската позиция спрямо тях. Полезно би било да формулира причините за тях и подходите за евентуалното им преодоляване.

8. Лични впечатления за кандидата

Познавам колежата д-р Антон Свраков от 1985 г. – повече от 25 г. – най-напред като мой преподавател по търговско счетоводство в тогавашния ВИНС “Д. Благоев” – Варна, а след това като колега в катедра “Счетоводна отчетност”, и в същото време – колега – регистриран одитор. Изключителната ерудираност, солидна професионална подготовка, преданост и любов към счетоводството, както и уважение и толерантност към колегите, в т. ч. и към студентите, са

качествата, с които А. Свраков е познат сред професионалните среди. Съчетанието от висока култура, обширни познания, в т.ч. професионална дълбочина и етично отношение към колегите, е това, което характеризира д-р А. Свраков и заради което безрезервно подкрепям избора му за придобиване на академичното звание “доцент”.

9. Заключение

Въз основа на представените по-горе положителни оценки, имайки предвид безспорните постижения в научно-изследователската, учебно-преподавателската и практическата дейност на д-р Антон Христов Свраков, както и значимия му принос за развитието и прилагането на счетоводното и одиторското законодателство у нас през последните 20-тина години, и за утвърждаването на одиторската професия, препоръчвам на Почитаемия Научен Съвет да му бъде присъдено академичното звание “доцент” по професионалното направление 3.8. Икономика (Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност).

02.04.2012

гр.Варна

Рецензент:

/доц. д-р Фаня А. Филипова/